

Таким чином, формування екологічної компетентності дошкільників передбачає не тільки освоєння окремих її елементів, але оволодіння комплексною процедурою соціально і особистісно значущої екологічної діяльності. Це безперервний процес засвоєння цінностей і понять, що спрямовані на формування вмінь, які необхідні для усвідомлення й оцінки взаємозв'язків між людьми, культурою й довкіллям, що є необхідною умовою формування екологічної компетентності дошкільників.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Державна національна програма «Освіта. Україна XXI століття»* (1994).
К. Райдуга. Режим доступу: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/21204>
- Конституція України (1996). *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 30.
Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
- Ковальчук, І. (2014). Виховання екологічної свідомості. *Початкова школа*, 10, 17–19.
- Кот, Н. (2005). Про нові аспекти змісту екологічного виховання дошкільників. *Бердянський державний педагогічний університет. Педагогічні науки*, 2, 54–59.
- Лисенко, Н. (1999). *Практична екологія в дошкільному закладі*. Київ: Ін-т змісту і методів освіти МО України.

О. І. Локшина

Інститут педагогіки НАПН України

ДО ПИТАННЯ ПРО ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ОСВІТИ ДІТЕЙ РАНЬОГО ВІКУ В ЄС

В ЄС освіта дітей раннього віку визначається як така, що стосується будь-якого регульованого режиму, який передбачає освіту та догляд за дітьми від народження до обов'язкового шкільного віку. Вона охоплює дошкільні заклади та заклади передшкільної освіти, центри догляду, які є приватними чи фінансуються за рахунок громади.

Обґрунтовано, що ЄС розглядає освіту дітей раннього віку з позиції економічної та соціальної ефективності – охоплення дітей раннього віку високоякісною освітою асоціюється з розумовим, емоційним та соціальним розвитком дитини, готовністю до навчання у школі, успішною розбудовою кар'єри у майбутньому, високими економічними досягненнями держави (Wößmann & Schütz, 2006).

Позиціонуючи освіту дітей раннього віку як пріоритет, ЄС у Рамковій програмі «Освіта і навчання 2020» визначив показник «не менше

95% дітей, починаючи з 4-х років та до початку навчання у початковій школі, мають брати участь у різних формах освіти дітей раннього віку». У 2019 р. цей показник на рівні ЄС становив 95,5%. Такі країни, як Ірландія і Франція досягли 100% охоплення дітей дошкільною освітою, у Данії цей показник становив 98,3%, в Іспанії – 97,8%, у Нідерландах – 97,2%. Водночас, у Румунії – 82,3%, Словенії – 82,6%, Болгарії – 82,7% , Греції – 85,6%. (Eurostat). Наголосимо, що при різній динаміці досягнення визначеного показника спільним для держав є реалізація реформ дошкільної освіти, що покликані трансформувати її на інноваційні засади.

Для окреслення стратегічних орієнтирів реформ з урахуванням викликів сучасності Європейська Комісія ухвалила Пропозицію щодо Рекомендації Ради «Про системи освіти і догляду дітей раннього віку» (2019). У документі підтверджено, що одинадцятим принципом Європейського стовпа соціальних прав (2017) визначено право на доступну дошкільну освіту високої якості. Також наголошено, що участь дітей у дошкільній освіті має численні переваги як для окремих індивідуумів, так і для суспільства в цілому. Діти, які відвідували дошкільні заклади більше одного року, отримували вищі бали з мови та математики в дослідженнях PIRLS та PISA. Віддача від інвестицій у дошкільну освіту є високою на усіх інших освітніх рівнях, особливо важливим відвідування дошкільних закладів є для дітей, які перебувають у неблагополучному становищі. В ЄС переконані, що витрати на дошкільну освіту є високорентабельною інвестицією в людський капітал.

Документ пропонує Рамку якості, якою визначено п'ять ключових компонентів якісної системи освіти дітей раннього віку:

- доступ до освіти дітей раннього віку, який забезпечує участь, посилює соціальну інклюзію та охоплює різноманітність;
- педагогічний персонал, який є професійним та висококваліфікованим, з лідерськими якостями, та належні умови праці;
- курикулум, який є цілісним, гнучким, передбачає співробітництво;
- управління та фінансування: координація законодавства та повноважень, прогрес на шляху до загального права на високоякісну доступну освіту та догляд дітей раннього віку.

Важливість подальшого інноваційного розвитку освіти дітей раннього віку в ЄС підтверджена у новій Рамковій програмі європейського співробітництва в галузі освіти і навчання з розбудови європейського простору освіти (2021-2030), де визначено показник 96% охоплення дітей від 3 років до початку обов'язкової освіти різними формами освіти. Якісна освіта дітей раннього віку позиціонується складовою європейського простору освіти та умовою розбудови освіти впродовж життя.